

Naald en draad

Aan het eind van de jaren tachtig begon Berend Strik op foto's uit pornolaadjes te borduren. 'Ik was benieuwd wat er gebeurt als je zo'n foto verandert, die zacht en lieflijk maakt.' Die strategie is gebleven.

Inmiddels maakt hij de foto's vaak zelf en voegt hij gekleurde vlekken van stof toe. 'Het is een spel van bedekken, afdekken, terugdringen of juist benadrukken.' Veel van zijn kunstwerken zijn dubbelzijdig.

Berend Strik, *Deciphering The Artist's Mind, Roaming Maps, Red, studio Jackson Pollock*.

Foto Sonia Mangiapane

BEELDENDE KUNST Berend Strik maakte kunst over de ateliers van collega-kunstenaars als Jackson Pollock en Marcel Duchamp

Voor de serie *Deciphering the Artist's Mind* maakte hij 55 kunstwerken.

'Kom morgen maar terug', had de conciërge van het New Yorkse kantoorgebouw gezegd tegen kunstenaar Berend Strik (61). De volgende dag mocht de deur open en stond Strik eindelijk in het voormalige atelier van de Franse kunstenaar Marcel Duchamp (1887-1968). Duchamp staat bekend als vader van de conceptuele kunst, ijkpunt in de kunstgeschiedenis, belangrijk voor zowat iedere kunstenaar die na hem kwam. Ook voor Strik.

Wat er van dat atelier over was? Feitelijk niets, Strik stond in een kantoor gespecialiseerd in carrièreadvies voor vrouwen: tl-lichten, archiefkasten, een printer, een ergonomische bureaustoel, een pc. Anticlimax? Beslist niet. Strik: 'Er hing een poster van twee tennissende

vrouwen waarop stond: 'You've come a long way, honey'. Ik dacht: dat is hoe Duchamp mij verwelkomt! En er hing een papier aan de muur met alleen de letter M erop, dat kon verwijzen naar 'Marcel'.'

Strik probeerde via het atelier een glimp van de kunstenaar op te vangen. En dat lukte, dankzij zijn ver-

'Kunst vergroot onze wereld, ook door erover na te denken'

beeldingskracht. Hij maakte foto's van het kantoor en bewerkte die op zijn kenmerkende manier, door erop te borduren en er stof op te stikken. Het werd het eerste kunstwerk uit zijn omvangrijke reeks *Deciphering the Artist's Mind*: de afgelopen tien jaar vloog hij de hele wereld over om kunstenaarsateliers te fotograferen. Niet alleen van overleden kunstenaars, ook van tijdgenoten met wie hij in hun atelier afsprak.

Was het moeilijk om kunstenaars bereid te krijgen om mee te werken, het atelier is toch heel privé?

'Niet voor iedereen. Zo was ik in Indonesië in het atelier van de kunstenaar Melati Suryodarmo, erg bijzonder: dat was gewoon een betonnen plaat in de buitenlucht. Zij deelt die plek met andere kunstenaars en geeft er ook les in performancekunst. Maar er waren inderdaad ook

kunstenaars die niet wilden meewerken, zoals Richard Prince. Ik heb hem wel twee keer drie uur lang gesproken, vooral over zijn gebruik van foto's. Uiteindelijk wilde hij niet dat ik zijn atelier fotografeerde: het kwam hem te dichtbij. Wel een compliment eigenlijk.'

Strik maakte voor iedere ontmoeting uitgebreid studie van de kunstenaar. Vaak had hij een concrete vraag. Zo wilde hij graag de (inmiddels overleden) Amerikaanse kunstenaar Vito Acconci ontmoeten. 'Ik vind het fascinerend dat hij veel met architectuur heeft gewerkt. Daarover wilde ik hem spreken.' In 2015 mocht hij langskomen.

Op welke manier bepaalt zo'n gespreksonderwerp het uiteindelijke kunstwerk?

'Ik weet van tevoren nooit wat ik in het atelier ga fotograferen. Bij Vito Acconci heb ik uiteindelijk een foto genomen van zijn plafond, waarvan de verf afbladderde. Met borduursels heb ik daarvan een abstract stedelijk landschap gemaakt, een verwijzing naar de architectuur waar we het over hadden.'

De meeste inspiratie haalde Strik uit het atelier van de Amerikaanse kunstenaar Jackson Pollock (1912-1956). In dit atelier zijn de sporen van Pollocks gesmijt en gedruip met verf duidelijk te zien, net als de contouren van de schilderijen die er op de grond hebben gelegen. Strik: 'Kunst vergroot onze wereld, ook door erover na te denken en ernaar te kijken. Ik vind dat een heel mooie gedachte, die ik terugzie in de ruimte die dit schilderij van Pollock heeft achtergelaten.'

Inmiddels is er een groot boek, ontworpen door Irma Boom, waarin 55 atelierkunstwerken te zien zijn. Niet dat Strik klaar is met het onderwerp. 'Ik denk al aan deel twee.' In de tentoonstelling in de Amsterdamse galerie Fons Welters zijn twee toevoegingen aan de reeks te zien: de ateliers van Piet Mondriaan en Joseph Beuys.

Het boek heet 'Het ontcijferen van de geest van de kunstenaar'. Is dat via al die atelierbezoeken gelukt?

'Je kunt natuurlijk nooit iemands geest volledig doorgronden. Het ging me eigenlijk ook om mijn eigen geest. Toen ik begon aan de reeks, voelde ik me een beetje verloren en onbestemd, alsof ik op een vlot dreef. We leven in een tijd met weinig houvast: het klimaat is onvoorspelbaar, net als de politiek. En daarmee de toekomst van de wereld. Ik hoopte via de kunstenaars mezelf beter te begrijpen. Dat is wel gelukt, mijn vlot heeft een stabielere ligging gekregen.'

Anna van Leeuwen

Marja Bloem en Berend Strik: *Deciphering the Artist's Mind*. Uitgeverij Mercatorfonds; 305 pagina's; € 49,99. Expositie t/m 23/10 bij Galerie Fons Welters, Amsterdam.

KORT

BOEKEN

Uitgever van Jiskefet Encyclopedie gedaan

Herman Koch en Michiel Romeyn spannen vandaag een kort geding aan tegen de uitgeverij van een nog te verschijnen *Jiskefet*-encyclopedie. De makers van de tv-serie eisen inzage in het boek om te zien of hun eigendoms- en portretrechten ermee worden geschonden. De *Jiskefet Encyclopedie* wordt het 'vuistdikke naslagwerk' over het beroemde VPRO-programma genoemd en zou begin november moeten verschijnen bij uitgeverij Noblesse uit Nieuw-Vennep. Het boek is geschreven door Rutger Vahl en Richard Groothuizen. Koch en Romeyn blijken niet betrokken bij de totstandkoming van het naslagwerk. Ze kwamen bij toeval achter het bestaan ervan.

MEDIA

Netflixbaas betoert verdedigen Chappelle

Netflix-baas Ted Sarandos be- treurt dat hij de veelbesproken co-medyspecial van Dave Chappelle heeft verdedigd. De directeur zegt tegen entertainmentblad *Variety* dat hij het met zijn reactie heeft 'verknald'. In de special *The Closer* zei Chappelle onder meer dat de transgendergemeenschap te weinig eelt op de ziel heeft. Die opmerkingen vielen verkeerd bij medewerkers van Netflix. Zij eisten dat de uitzending offline werd gehaald. Sarandos schreef aan zijn personeel dat hij achter de special bleef staan. 'We werken hard om onze makers creatieve vrijheid te geven, ook al betekent dat dat sommige content op Netflix door sommige mensen als schadelijk wordt gezien.'

POP

Songfestival volgend jaar met nog meer deelnemers

Armenië en Montenegro doen volgend jaar weer mee aan het Eurovisie Songfestival. Daarmee telt de volgende editie in Turijn 41 deelnemende landen, twee meer dan dit voorjaar in Rotterdam. Van de 41 deelnemende landen moeten 36 zich nog plaatsen voor de finale op 14 mei. Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië en het Verenigd Koninkrijk, de zogenoemde 'big five', zijn al op voorhand verzekerd van een plekje. De halve finales zijn op 10 en 12 mei. 'We gaan ervoor zorgen dat het weer een spannend spektakel wordt voor de bijna 200 miljoen kijkers', aldus Songfestivalbaas Martin Österdahl. Dit jaar won de Italiaanse band Måneskin de 66ste editie van het festival.